

Sprawozdanie z seminarium „Psycholog – standardy kształcenia psychologów w Polsce i Europie”. Łódź, 23 kwietnia 2026

Marta Znajmiecka¹

Uniwersytet Łódzki, Instytut Psychologii

<https://orcid.org/0000-0002-4710-7871>

W dniu 23 kwietnia 2026 roku w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Łódzkiego odbyło się seminarium pt.: „**Psycholog – standardy kształcenia psychologów w Polsce i Europie**”. Wydarzenie zostało zorganizowane przez **Instytut Psychologii Uniwersytetu Łódzkiego** w ramach obchodów 35-lecia Wydziału Nauk o Wychowaniu oraz trwającego **European Semester of Psychology: Psychologia współcześnie – wyzwania dla praktyki i nauki**. Patronatu nad wydarzeniem udzieliły: European Federation of Psychologists’ Associations (EFPA), Rektor UŁ, Polskie Towarzystwo Psychologiczne, Komitet Psychologii PAN, Dziekan Wydziału Nauk o Wychowaniu UŁ oraz Ogólnopolski Panel Badawczy Adriadna i Instytut Badań Pollster. Wśród zaproszonych gości znaleźli się specjaliści reprezentujący polskie instytucje naukowe: prof. dr hab. Wojciech Łukasz Dragan, PAN, UJ; dr hab. Beata Krzywosz-Rynkiewicz, prof. UWM, UWM, PTP; dr hab. Adam Tarnowski, prof. UMK, UMK, PTP, dr Marta Znajmiecka, UŁ, PTP. Celem seminarium było stworzenie przestrzeni do refleksji nad jakością kształcenia psychologów w perspektywie europejskiej i krajowej.

Standardy kształcenia psychologów w Polsce

Zagadnienie standardów kształcenia psychologów w Polsce przedstawił prof. dr hab. Wojciech Łukasz Dragan. Zaprezentował stan aktualny, zwracając uwagę na znaczący wzrost liczby studentów psychologii, zróżnicowanie profili kształcenia, brak jednolitych wymagań programowych, a także przypadki kierunków psychologicznych o ograniczonym udziale treści stricte psychologicznych.

¹ Adres do korespondencji: marta.znajmiecka@now.uni.lodz.pl.

Przedstawił wstępną propozycję nowych standardów kształcenia, obejmującą ujednoczenie programów studiów, uwzględniając rekomendacje europejskie (w tym EFPA), wzmocnienie kompetencji metodologicznych, diagnostycznych i etycznych absolwentów, zwiększenie mobilności zawodowej oraz zapewnienie spójności pomiędzy systemem kształcenia a regulacjami prawnymi dotyczącymi zawodu psychologa. Struktura proponowanych standardów, ma obejmować zarówno ogólne zasady organizacyjne, jak i szczegółowe wymagania programowe. **Podsumowując podkreślił, że standardy należy postrzegać jako narzędzie porządkujące rynek edukacyjny, a nie mechanizm ograniczający autonomię uczelni.**

Standardy kształcenia psychologów w Europie

Dr hab. Beata Krzywosz-Rynkiewicz, prof. UWM, PTP, przybliżyła europejskie standardy kształcenia psychologów oraz znaczenie systemu EuroPsy w kontekście przygotowania do wykonywania zawodu psychologa. Punktem wyjścia rozważań stało się pytanie nie tyle o sam program studiów, ile o moment, w którym można uznać, że osoba kończąca studia psychologiczne jest rzeczywiście gotowa do odpowiedzialnej praktyki zawodowej. Referat dotyczył jednego z kluczowych problemów współczesnej debaty o kształceniu psychologów: relacji pomiędzy uzyskaniem dyplomu, nabyciem kompetencji a możliwością samodzielnego wykonywania zawodu. Prelegentka przedstawiła system EuroPsy jako inspirację i punkt odniesienia w dyskusji o standardach kształcenia oraz wspólnym europejskim rozumieniu kompetencji psychologa.

Centralnym elementem wystąpienia było omówienie modelu EuroPsy 5+1, określonego mianem „mapy drogowej do zawodu psychologa”. Model ten obejmuje 360 punktów ECTS, w tym 300 ECTS kształcenia akademickiego oraz 60 ECTS praktyki nadzorowanej, odpowiadającej co najmniej 1500 godzinom pracy. W takim ujęciu kształcenie nie kończy się na uzyskaniu dyplomu, lecz obejmuje całą drogę do samodzielności zawodowej – od fundamentu akademickiego po praktykę pod opieką. Droga do samodzielnego działania psychologa składa się z trzech faz. Pierwsza to trzy lata studiów stanowiące fundament kształcenia psychologicznego, obejmujące główne teorie, metodologię, etykę oraz podstawy dyscyplin pokrewnych. Tworzy to rdzeń wiedzy psychologicznej. Faza druga, obejmująca czwarty i piąty rok edukacji, służy pogłębianiu wiedzy i rozwijaniu kompetencji badawczych oraz zdobywaniu pierwszych doświadczeń praktycznych. Najistotniejszą kwestią wydaje się oddzielenie dyplomu magistra od pełnej samodzielności zawodowej. Ukończenie studiów oznacza zdobycie fundamentów wiedzy, metodologii i etyki, ale nie oznacza pełnej gotowości do wykonywania zawodu. Wymaga to przejścia przez praktykę pod opieką mentora, będącą trzecią fazą kształcenia. W tym czasie młody psycholog może konsultować swoją pracę i dzielić odpowiedzialność z opiekunem, ucząc się roli zawodowej w realnych warunkach. Dopiero zakończenie tego etapu pozwala mówić o gotowości do niezależnego działania.

Z tez przedstawionych w referacie wynika, że kluczowe jest przejście w Polsce od myślenia o kształceniu psychologów w kategoriach

ukończenia studiów do całościowej drogi prowadzącej do odpowiedzialnej samodzielności zawodowej. Oznacza to, po pierwsze, wyraźne odróżnienie dyplomu magistra od gotowości do niezależnej praktyki; po drugie, rozdzielenie praktyki studenckiej od rocznej praktyki nadzorowanej; po trzecie, projektowanie programów studiów w sposób umożliwiający rozwijanie wiedzy, kompetencji, postaw etycznych oraz zdolności do refleksyjnego działania w zawodzie.

Dr. hab. Adam Tarnowski prof. UMK, PTP, zaprezentował ustrukturyzowany model kompetencji zawodowych, opierający się na założeniu, że profesjonalizm psychologa wynika z synergii wiedzy teoretycznej, umiejętności praktycznych oraz postaw etycznych. Podzielił kompetencje na dwie zasadnicze kategorie. Kompetencje funkcjonalne, odnoszące się do konkretnych działań podejmowanych przez psychologa (co robi psycholog). Obejmują one cykl rozwiązywania problemów – od identyfikacji potrzeb i kontraktowania, poprzez planowanie i realizację interwencji, aż po ewaluację jej wyników. Kompetencje podstawowe, opisują sposób, w jaki psycholog wykonuje swoją pracę; koncentrują się na etyce, komunikacji, relacjach profesjonalnych oraz ciągłym rozwoju zawodowym.

W wystąpieniu przywołał model sześcienny autorstwa Rodolfa i współpracowników, opisujący trójwymiarową strukturę kompetencji, uwzględniającą sferę funkcjonalną, etapy rozwoju zawodowego oraz kontekst praktyki, w tym specyfikę dziedziny działania. Model ten definiuje dwa kluczowe progi rozwoju zawodowego psychologa: gotowość do praktyki pod nadzorem, osiąganą po ukończeniu studiów magisterskich, oraz gotowość do samodzielnej praktyki, uzyskiwaną po zrealizowaniu stażu zawodowego. Podkreślona została rola kompetencji wspierających, warunkujących bezpieczne pomaganie innym: dbałość o własny dobrostan psychiczny oraz higienę pracy.

Wprowadzenie jednolitego modelu kompetencji według EFPA służy standaryzacji zawodu psychologa w krajach europejskich. Umożliwia obiektywną ocenę przygotowania do wykonywania zawodu, ułatwia mobilność zawodową dzięki rejestrowi EuroPsy, a przede wszystkim gwarantuje wysoką jakość usług świadczonych klientom poprzez ścisłe powiązanie praktyki psychologicznej z dowodami naukowymi (Evidence-Based Practice).

Staż pod nadzorem w modelu EuroPsy

Dr hab. Adam Tarnowski, prof. UMK, PTP, zaprezentował również zasady stażu pod nadzorem, stanowiącego niezbędny element procesu uzyskiwania Europejskiego Certyfikatu Psychologa (EuroPsy). Staż przeznaczony jest dla osób posiadających tytuł magistra psychologii uzyskany w toku pięcioletnich studiów oraz obejmuje 1500 godzin pracy, w tym 50 godzin bezpośredniej superwizji. Superwizorem, może zostać psycholog z co najmniej pięcioletnim doświadczeniem zawodowym oraz przeszkoleniem w zakresie superwizji. Pełni on funkcję „strażnika zawodu”, a jednocześnie facylitatora, eksperta i coacha wspierającego rozwój stażysty.

Program stażu koncentruje się na rozwoju kompetencji funkcjonalnych, obejmujących identyfikację potrzeb, planowanie i wdrażanie interwencji oraz

ewaluację, a także kompetencji podstawowych, do których zalicza się etykę, komunikację, rozwój zawodowy, autorefleksję i samoopiekę. Proces ewaluacji obejmuje ocenę kształtującą, przeprowadzaną w połowie stażu, oraz ocenę sumatywną, dokonywaną na jego zakończenie. Kompetencje oceniane są pod kątem zdolności stażysty do samodzielnego rozwiązywania problemów zawodowych. Współpracę między stażystą a superwizorem reguluje formalny kontrakt, określający cele, warunki spotkań oraz wzajemne zobowiązania stron, w tym przestrzeganie Kodeksu Etycznego PTP i EFPA. Staż kończy się wystawieniem opinii przez superwizora, która umożliwia ubieganie się o certyfikat.

Prelegent podkreślił, że **staż pod nadzorem w modelu EuroPsy stanowi ustrukturyzowane przedsięwzięcie oparte na koncepcji cyklu uczenia się przez doświadczenie Kolba**. Jego celem jest ukształtowanie profesjonalnej tożsamości psychologa, zapewnienie wysokiej jakości świadczonych usług oraz bezpieczeństwa klientów, a także promowanie ciągłego rozwoju zawodowego.

Spoleczne postrzeganie zawodu psychologa w Polsce

Wyniki prac zespołu badawczego w składzie: prof. dr hab. Eleonora Bielawska-Batorowicz, dr hab. Beata Krzywosz-Rynkiewicz, prof. UWM, PTP, dr hab. Katarzyna Nowakowska-Domagala, prof. UŁ, dr Marta Znajmiecka (UŁ) oraz dr Tomasz Baran (Panel Badawczy Ariadna), zaprezentowała dr Marta Znajmiecka, IP UŁ, PTP. Wystąpienie poświęcone było społecznemu postrzeganiu zawodu psychologa w Polsce, poziomowi zaufania wobec tej profesji oraz oczekiwaniom związanym z jej formalnym uregulowaniem, rozpatrywanym w kontekście standardów kształcenia i odpowiedzialności etycznej.

Badanie zostało przeprowadzone w czerwcu 2025 roku przez Panel Badawczy Ariadna na reprezentatywnej próbie Polaków ($N = 1146$). Miało ono charakter holistycznej diagnozy społecznej, łączącej reprezentatywność socjodemograficzną z analizą postaw, wiedzy oraz gotowości do korzystania z innowacyjnych form wsparcia.

W wystąpieniu podkreślono, że psycholog stanowi zawód zaufania publicznego, którego efektywność zależy nie tylko od wiedzy i umiejętności specjalisty, lecz także od sposobu jego postrzegania w społeczeństwie. Zwrócono uwagę na zjawisko „klinicyzacji zawodu”, polegające na utożsamianiu psychologa wyłącznie ze specjalistą zajmującym się problemami psychicznymi, przy jednoczesnej niskiej świadomości szerszych obszarów aplikacji psychologii, takich jak psychologia pracy, sportu czy organizacji. Wyniki wskazują, że jedynie 27% badanych dorosłych deklaruje, że kiedykolwiek korzystało z pomocy psychologa, podczas gdy dla 73% respondentów kontakt z profesjonalną pomocą psychologiczną nie stanowił dotąd osobistego doświadczenia. Mimo dużej popularności psychologii jako dyscypliny, badanie ujawniło ograniczoną motywację do korzystania z usług psychologicznych – 26% respondentów deklaruje, że w żadnej sytuacji nie sięgnęłoby po taką pomoc.

Zaprezentowana została również analiza wiedzy respondentów na temat zdalnych form pomocy psychologicznej. O istnieniu e-terapii słyszało 41% badanych,

natomiast 59% nie posiada świadomości tej formy wsparcia. W ocenie skuteczności konsultacji online dominuje niepewność poznawcza: 49% respondentów nie ma zdania na ten temat, 34% uznaje je za mniej skuteczne niż spotkania bezpośrednie, 12% – za równie skuteczne, a jedynie 5% – za bardziej skuteczne. Przy założeniu identycznej ceny obu form, 64% badanych preferuje kontakt bezpośredni, 10% – formę online, natomiast 26% pozostaje niezdecydowanych, co wskazuje na ograniczone zaufanie do zdalnych form wsparcia. Analizie poddano również świadomość i akceptację narzędzi bazujących na sztucznej inteligencji. O istnieniu chatbotów terapeutycznych słyszało jedynie 16% respondentów. Gotowość do skorzystania z programu terapeutycznego opartego na AI deklaruje 16% badanych, 60% wyraża postawę odmowną, a 23% pozostaje niezdecydowanych.

Omówiono również znaczenie zawodu psychologa w różnych obszarach życia publicznego i prywatnego, społeczne opinie dotyczące prestiżu profesji i atrakcyjności tej ścieżki kariery, a także oczekiwania wobec jasno określonych standardów kształcenia i wymogów kwalifikacyjnych.

Podsumowanie

Seminarium stanowiło wkład w toczącą się debatę nad przyszłością kształcenia psychologów w Polsce. Zaprezentowane referaty pozwoliły na konfrontację krajowych rozwiązań z europejskimi standardami EuroPsy, ukazując zarówno aktualne wyzwania, jak i potencjalne kierunki zmian systemowych. Szczególnie cenne było połączenie perspektywy regulacyjnej (standardy kształcenia), zawodowej (praktyka nadzorowana, model kompetencji EFPA) oraz społecznej (badania empiryczne nad postrzeganiem zawodu psychologa), umożliwiające wieloaspektowe spojrzenie na problematykę profesjonalizacji zawodu. Wnioski płynące z seminarium wskazują na potrzebę dalszej współpracy środowiska akademickiego, organizacji zawodowych oraz instytucji regulacyjnych w celu wypracowania spójnego modelu kształcenia psychologów, łączącego wysoką jakość edukacji akademickiej z systematycznym przygotowaniem do samodzielnej praktyki zawodowej.